

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Är Sverige ett nordiskt land?

Östman, Ann-Catrin

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 01/01/2021

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Östman, A.-C. (2021). Är Sverige ett nordiskt land? *Hufvudstadsbladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201148332>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Är Sverige ett nordiskt land?

Jag är rädd för att slarva bort den lilla saxen, den som kom med moderskapsförpackningen när det yngre barnet skulle födas. Själva lådan finns ännu kvar, den förvaras på vinden och inrymmer plagg som staten försåg den nya medborgaren med. Jag är säkert inte den enda som på det här sättet har sparat välfärdens artefakter, saker som för samman det lilla livet med det stora.

Ting av det här slaget möjliggör blickar in i ett närförflutet. För min mamma, född i början av 1930-talet på en enspråkigt svensk ort, var det finländska viktigt. Tvivelsutan berodde detta på det samhällsbygge som hon fick bevittna under efterkrigstiden, då en välfärdsmodell som kom att ses som nordisk formades. De tidigaste sociala reformerna genomfördes i Danmark, kring sekelskiftet 1900.

”Är Finland ett nordiskt land?” Så lyder titeln på en kärnfull artikel av historikern Max Engman. När landet blev självständigt var det inte givet att det finländska - som av somliga ansågs avvika inte bara språkligt utan också i rasligt - skulle ingå i den nordiska gemenskapen. Engman, som i insiktsfulla studier har utforskat nationella föreställningar, visar också hur uppfattningar om ett tsaristiskt styre och servilitet präglade de västliga grannarnas bild av den nya republiken.

I våras då de nordiska länderna valde olika vägar sattes tankebilder av det senare slaget i rullning. Betydligt vanligare är dock talet om krigserfarenheterna, dessa sägs förklara den finländska uppslutningen kring vårens restriktioner. Men ska inte ett historiemedvetande av ett annat slag också uppmärksammas i diskussioner om inomnordiska skillnader? Kanske uppslutningen kring den förda politiken också handlar om att välfärdens byggnadsställningar ännu finns i mångas närminne och även i ett mera allmänt historiemedvetande.

Det nordiska har ofta getts positivt innehåll. I det östligaste landet har detta av olika orsaker varit viktigare att omhulda och betona än i det mittnordiska landet. Av min generation, jag är född i mitten av 1960-talet, har merparten fått erfara något som kan ses som en klassresa möjliggjord av sociala reformer. Dessa skeenden ska inte ses som unika eller exceptionella, ofta använda byggklossar när det nationella ges innebörd, men som effekter av snabb ekonomisk utveckling, gynnsamma förutsättningar och av ett politiskt arbete.

Samtidigt är det också viktigt att uppmärksamma det negativa som till synes välvilligt har utförts i den nationella välfärdens namn.

Ett av mina tidigaste minnen handlar om en lekstund i byns största hus, i den ståtliga kommunalgård som byggdes på 1950-talet. Jag hade blivit vaccinerad. Är detta minne fabricerat eller lugnades jag av det nästan högtidliga i mammas förhållningssätt? Något år tidigare hade hennes äldsta dotter vårdats för mässling på länets centralsjukhus.

Trots snabba samhällsförändringar har det återigen blivit tydligt, också för många yngre, att få av oss är ”self made” utan formade av välfungerande skolsystem och friska tack vare en utbyggd hälsovård. Förhoppningsvis kommer vi, oberoende av ålder, att nyttja dessa erfarenheter i arbete för gemensam välfärd.

Ann-Catrin Östman är docent i historia